

12 juni 2013 presentatie over buurtgericht werken (Bingelrade)

Vanavond geen diashow, hand-outs, nota's beleidsuitleg / wijziging of iets dergelijks. Ik zal aan de hand van het begrip 'buurtgericht werken in Bingelrade' vanavond iets vertellen over waar we in het dorp mee bezig zijn en hoe we daar toe zijn gekomen. Gewone mensen kunnen weinig met de wijze waarop de gemeente communiceert en haar instrumenten. Daarom houden we het eenvoudig en richten we ons op tastbare doelen, waar we zelf over gaan.

Overigens is 'buurtgericht werken' een term die door de overheid is uitgevonden en ziet meestal op een of meer problemen die op buurniveau aangepakt kunnen worden met de inzet van professionals van gemeente en instellingen. Maar dat was niet onze inzet.

Wat wij willen is het dorp aantrekkelijker en leuker maken. Daarom is onze leus: Wat Bingelrade nodig heeft! Niet zozeer probleemgericht, maar inzoomen op de mogelijkheden die er zijn en dat zelf aanpakken. Dat wil zeggen samen met een faciliterende gemeente die ruimte biedt met zo weinig mogelijk profs. Actief burgerschap en 'civil society' zijn dan geijkte termen.

Mijn intentie is de presentatie zoveel mogelijk in de vorm van een dialoog te gieten. Mijn informatie is vanaf aanstaande vrijdag terug te vinden op www.bengelder.nl

De initiatiefnemers

Ik spreek steeds over wij en bedoel daarmee in eerste instantie de drie initiatiefnemers uit Bingelrade. Dit zijn Marion Vreuls, Tom Janssen en ondergetekende. In april vorig jaar waren Marion en ik aanwezig bij een gemeentelijk WWZ-bijeenkomst en kwamen samen tot de conclusie dat de aanpak niet iets was waar ons dorp beter van zou worden. De bijeenkomsten waren en zijn gericht op marktafstemming en oriëntatie van marktpartijen, iets waar mensen niet gelukkiger van worden. Daarom zijn we uit het overleg gestapt en voor ons zelf begonnen. Over de aanpak wil ik later terugkomen.

Overigens ben ik vanavond hier als burger van de gemeente Onderbanken en inwoner van Bingelrade. Uiteraard kent u mij ook als raadscommissielid en verbonden aan Pro. Hetgeen ik u ga vertellen zeg ik als inwoner van het dorp en niet zozeer als sociaaldemocraat of lid van een commissie.

Waar ik het vanavond niet over ga hebben zijn de volgende punten:

- de bureaucratische benadering van overheden. Voorbeelden:

* de Raadsinformatiebrieven 3d, waarin op afgrenzing en organisatie wordt ingegaan en geen verbinding is met de betekenis voor de burgers van Onderbanken. Overigens staat in de laatste Nieuwsbrief iets over Minister PlaSsterk – ik denk dat bedoeld is Plasterk. Zo'n sterke plasser is hij niet,

* de wijze waarop de deelnemende gemeenten het proces rondom (samen) Voor elkaar in Parkstad, de gemeentelijke uitwerking in Onderbanken van dit traject en de overallkosten hebben georganiseerd en de strekking van een initiatief als de WWZ-tafels.

* de discussie of je mensen mag dwingen om als mantelzorger op te treden, is momenteel een politieke speelbal die als wisselgeld wordt ingezet,

* in het kader van de Participatiewet - de invoering van regionale Werkbedrijven, een kopie van de noodlottige arbeidsvoorziening uit de jaren '90. Interessant is hoe dit nieuwe bureaucratische bolwerk volgens de Stichting van de Arbeid gaat werken. Wordt de WOZL omgevormd tot Werkbedrijf en wat doen de gemeenten met de Sw-mensen die niet als beschutwerker te boek staan?

Overigens denk ik dat dat de 3d-operatie een enorme impact zal hebben op de gemeente en haar functioneren. De voorspellingen zijn dat 65% van het gemeentelijk budget in de 3d-sfeer ligt en een groot deel van het uitvoeringsapparaat met beleid en uitvoering zal zijn belast. Omdat met name kleine gemeenten dit niet aankunnen en samenwerking en afstemming ook enorm veel tijd en geld kosten, is een ondergrens van 100.000 voor een gemeente misschien toch geen slecht idee.

Het tweede punt waar ik het vanavond niet over zal hebben is de wijze waarop we in Nederland de zorg en ondersteuning hebben georganiseerd,

- ik ga het niet hebben over de thuiszorgorganisatie die namens de klant, de status van de klant in samenwerking van de huisarts gaat upcoden, om die persoon in het verzorgingshuis te houden c.q. meer inkomsten te genereren,

- dat we in Nederland een p x q zorglandschap hebben gecreëerd, waarin omzet de trigger is,

- dat de Raad voor de Volksgezondheid in 2011 heeft berekend dat de gemiddelde intramurale zorgplek 47.000 kost en de gemiddelde extramurale, dus thuiszorgplek 45.000 kost,

- dat de pgb voor collectieve opvang vanaf 1 januari 2014 wel mogelijk blijft, maar door toepassing van de 10-uurs maatregel de meeste pgb 'ers een beroep zullen moeten gaan doen op ZIN. Daardoor zullen vele kleine zorgorganisaties kopje onder gaan met als gevolg 30.000 tot 40.000 extra werkelozen.

- dat in Nederland wettelijk is verankerd dat de verantwoordelijkheid voor chronisch zieke ouderen bij de huisarts ligt en de uitvoering voor hem wordt doorgeleid naar een thuiszorgorganisatie (hier in de regio met name Buurtzorg), terwijl de WWZ-tafel door de overige thuiszorgorganisaties wordt gebruikt om in deze markt te komen,

- dat Nederland een van de jongste landen in Europa is en met de laagste uitgaven voor gezondheidszorg en de hoogste kwaliteit.

Een paar zaken waar ik het vanavond niet over wil hebben. Terug naar Bingelrade.

Wat Bingelrade nodig heeft

Het initiatief is geïnspireerd op het gevoel dat wij als burgers ondersteuning en bepaalde vormen van zorg (care) ook zelf kunnen organiseren met inzet van vrijwilligers en professionals. Een ander met zo min mogelijk bureaucratie en zoveel mogelijk keuzevrijheid. In overdrachtelijke zin is dit het meer benadrukken van plichten en genieten van rechten. De gemeente speelt hierin een belangrijke rol.

Gegeven het bestuursakkoord van mei 2010 tussen Rijksoverheid, IPO, VNG en waterschappen is vastgelegd dat enkele taken en de financiële bewaking bij het Rijk blijven en de rest van de taken aan de gemeente worden overgelaten. Het Rijk en de provincie stoppen met die taken c.q. hevelen ze over (met een financiële taakstelling). Omdat op voorhand duidelijk is dat – gegeven de kortingen - het huidige zorg- en ondersteuningssysteem niet kan worden gefinancierd, is het 'actief burgerschap' in zwang gekomen.

Voor ons is dit negatieve uitgangspunt niet het startpunt geweest. Als we naar het dorp kijken zien we dat mensen over het algemeen elkaar nog kennen, er een grote organisatiekracht is en mensen het met elkaar willen regelen en daar ook iets voor over hebben. Ook hebben we nog een behoorlijke verenigingscultuur, is het café weer open en zal binnenkort de Brasserie van start gaan.

Met die filosofie in het achterhoofd zijn Marion en ik op bezoek gegaan bij Ad Pijnenborg in Hoogeloon. Ad heeft in 2003 een coöperatieve zorgvereniging opgericht waar een groot deel van de ouderen in Hoogeloon lid van zijn. Zij bepalen wat de vereniging doet en nemen bepaalde vorm van zorg en ondersteuning af van de vereniging.

Hoe werkt zo iets? Naar aanleiding van de witte busjeswaan (ouderen uit het dorp worden in de busjes naar allerlei vormen van dagbesteding in de regio Eindhoven vervoerd) vroeg de wethouder van Bladel aan een groep inwoners van Hoogeloon of dit niet anders kon, d.w.z. kunnen zij niet in het dorp worden opgevangen en wat is hier voor nodig?

Resultaat was dat in de vorm van een vereniging, die verantwoordelijk werd voor de dagopvang, de mensen in het gemeenschapshuis werden opgevangen. Uiteraard op basis van vrijwilligheid. Daarna is het dienstenpakket nog uitgebreid met een wijkverpleegkundige, die ook in het gemeenschapshuis is gestationeerd. Vervolgens zijn allerlei ondersteunende taken toegevoegd. Een van de laatste toevoegingen is een woonvoorziening voor dementerende ouderen en VG-jongeren. De woonvoorziening is gerealiseerd door de woningbouwvereniging en de profs worden geleverd door de vereniging. In de vereniging doen allerlei vrijwilligers bepaalde taken.

Hoe is de verhouding tussen profs en vrijwilligers? De profs worden via een detachering van een zorginstelling in dienst genomen. De sollicitatie wordt namens de instelling door de vereniging uitgevoerd; zij bepaald dus wie wordt toegelaten. De prof coacht vervolgens de vrijwilliger en neemt na verloop van tijd de vereiste afstand in. De prof fungeert dan als vraagbaak en achtervang. Het bestuur van de vereniging wordt niet betaald.

De keuze voor de organisatievorm heeft te maken met de coöperatieve traditie van de Brabantse zandgronden en organisatiedemocratie. Aldaar was het gebruikelijk een gezamenlijke in- en verkooporganisatie te hebben om een beter bedrijfsresultaat te realiseren.

Inmiddels zijn er in de regio rondom Eindhoven 6 van die organisaties en zijn er in het midden en oosten van het land talloze bij gekomen. Het zoveel mogelijk zelf doen en daar ook verantwoordelijk voor zijn, staat centraal.

Wij willen kijken of we iets soortgelijks in Bingelrade kunnen realiseren. In Limburg zijn overigens op diverse plekken (Koningsbosch, Roggel, Koningslust) soortgelijke bewegingen. Ook de VKKL heeft een ondersteuningsaanbod.

Om zicht te krijgen op de situatie in het dorp zijn we via de gemeente in contact getreden met studenten van de Zuyd Hogeschool in Heerlen. Zij hebben aan de hand van een specifieke vragenlijst ruim 30 inwoners van Bingelrade thuis aan de keukentafel gevraagd hoe zij hun dorp en woonomgeving zien. Specifiek is gevraagd hoe zij zorg en ondersteuning zien, of zij zich daarvoor willen inzetten, welke voorzieningen zij missen en of zij daar zelf verantwoordelijk voor willen zijn. Concreet is gevraagd of zij willen meedoen in het regelmatig gezamenlijk eten, een boodschappenservice en een klussendienst. Tevens is gevraagd wie er geïndiceerde zorg ontvangt en hoe het met mantelzorg is gesteld. Overigens hadden de studenten twee maal zo veel burgers kunnen vragen, de belangstelling was bijzonder groot.

Opvallend is dat de mensen graag de handen uit de mouwen willen steken, maar buiten hun directe omgeving niet weten wat de vraag is. Een behoorlijk aantal mensen wil graag meedoen aan de aangeboden diensten en slechts een enkeling heeft te maken met geïndiceerde zorg en ondersteuning.

Deze gegevens zijn tijdens een vrijdagavond in maart aan de bewoners gepresenteerd en is gevraagd of wij hun in de toekomst mogen benaderen. Ruim 30 personen hebben ingestemd.

We zijn nu bezig met drie zaken, d.w.z. de voorbereiding van de uitvoering van de diensten, de uitbreiding van de groep initiatiefnemers en gesprekken met professionele uitvoerende partijen en de gemeente. Daarbij werken we van klein naar groter, eerst relatief gemakkelijk te organiseren diensten en daarna meer zorggerichte activiteiten en de organisatie.

Met medewerking van de plaatselijke verenigingen (bijvoorbeeld Harmonie St. Caecilia en ZijActief), zullen we binnenkort de 30 geïnteresseerde bezoekers vragen welke diensten zij actief of passief mee willen vormgeven. Uiteraard zal er ook een oproep gaan naar de overige inwoners van Bingelrade.

De groep initiatiefnemers bestaat nu uit 3 personen. We proberen de groep uit te breiden om de taken meer te spreiden.

Binnenkort zullen we met Meander en Cicero gesprekken aangaan over de wijze waarop professionele zorg en ondersteuning in het dorp kan landen.

Slagen wij in onze missie?

Dit is geheel afhankelijk van de inwoners van Bingelrade, de medewerking van de verenigingen en de gemeente Onderbanken.